

Comentariul operei Schimbarea la fata a Romaniei scrisa de Emil Cioran - partea a patra

De altfel, ierarhia axiologica a secolului trecut ne este prezentata astfel: Nietzsche in frunte, urmat de Dostoievski si Kierkegaard in acest context al filozofiei si psihologiei culturii, Cioran constata cu multa amaraciune ca daca vom continua sa fim atat de "calduti", propunand la infinit "omenia", "bunatatea" si tanguirea doinelor, vom ramane definitiv marginali.

Insa cel mai iritant aspect, pentru ca este si cel mai prestigios, se leaga de statutul paradigmatic al balade "Miorita", de filozofia de viata girata de ea Atitudinea ciobanului este irationala si reprezinta un nefast exemplu, un indemn la capitulare. In aceeasi ordine de idei, faimosul concept "dor", unanim sacralizat, este suspectat de a fi contribuit la minoratul nostru actual: "Aparent elixir al inimilor sfasiate, in realitate atractie adormitoare pentru suflete inerte. (...) "

Dorul exprima un raport negativ cu lumea, el este o alunecare lenesa si orizontala sau o undulatie minora pe suprafata mobila a vietii" Cele doua sute de pagini ale cartii, elaborate in aceasta cheie demitizanta nu lasa in picioare nici un element din extraordinara morfologie mioritica a lui Blaga. Interesant este sa se urmareasca discursul persuasiv la ambii scriitori, la care mijloacele sunt divergente, dar finalitatea mesianica profund patriotica este aceeaasi. Cioran anatemizeaza scontand pe trezirea in fata excesului, pe tesarirea orgoliului, iar Blaga edifica sistematic un panteon care sa absolve "culturile minore".

Si unul, si celalalt insista profetic, pe latentele romanilor - intr-un pasaj din "Spatiul mioritic", L. Blaga accepta totusi ca implinirea noastra spirituala la nivel mondial ramane in zona potentialitatii, se dovedeste un intezarit plan de viitor "Tot ce putem sti fara temere de a fi dezmintiti, este ca suntem purtatorii bogati ai unor exceptionale posibilitati". Intr-adevar, cine ar putea dezmenti aceasta idee? Nici chiar paroxisticul Cioran nu o face si mizeaza pe zona neexploataata inca a sufletului national, dupa ce insa se va produce purificarea de trasaturile balcanice. Izbucnirile teribile impotriva balcanismului caracterizeaza cele mai multe dintre volumele lui Cioran. "Absenta dramatismului" si tendinta spre auto-zeflemisire "facila si sterila" fac parte din detestatul arsenal balcanic, unde, cum s-a repetat pana la satietate, noi reprezentam, ca latinitate, o enclava.

Pana acum, datorita "blestemului balcanic", "am fost reptile", iar ritmul vital a stat sub semnul lui "andante". Mereu lenti, mereu ezitanti, putem fi asimilati conditiei vegetale... Ramane memorabil portretul, facut in aqua-forte, al zonei pe care ar trebui s-o repudiem: "Balcanii nu sunt numai la periferia geografica a Europei, ci si la cea spirituala. Mai cu seama la aceasta resturile, scursurile, cangrena morala imbecilitati ale instinctului, orizont imediat, determina toate o fizionomie caraghioasa si trista de un grotesc deprimant. Balcanul in esenta lui reprezinta o zvarcolire ratata un dinamism inchis, o sterilitate jalnica"